

2012-09-24

Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande rörande utredningen Att angöra en kulturbygga: till stöd för förnyelse och utveckling inom kulturområdet (SOU 2012:16), Ku2012/640/KO

Riksförbundet Sveriges museer (RSM) har till uppgift att ta tillvara och driva den svenska museisektorns gemensamma intressen. Förbundet företräder drygt 190 medlemsmuseer på nationell, regional och lokal nivå i Sverige. RSM har beretts möjlighet att yttra sig över utredningen Att angöra en kulturbygga: till stöd för förnyelse och utveckling inom kulturområdet och nedan följer våra synpunkter.

Kulturbyggans verksamhet har pågått under knappt två år och RSM inser svårigheten i uppdraget att utvärdera nyligen påbörjad och pågående verksamhet då de fulla effekterna ännu inte går att utläsa. Trots detta vill RSM ändå påpeka att den relativt lilla andel av bidraget som hittills tillfallit kulturarvsprojekt är oroande i relation till exempelvis scenkonstområdet. Samverkan och dialog mellan de myndigheter som idag arbetar med att fördela stöd till kulturlivet bör kontinuerligt föras med tyngdpunkt på gränsdragningar och ansvarsfördelning mellan de olika aktörerna. Detta med särskild hänvisning till säkerställandet av att bidragen kommer en bredd av kulturformer till del.

RSM anser att det är av största vikt att de 25 miljoner som Kulturbyggan föreslås dela ut till nyskapande kultur även i framtiden är öronmärkta för detta ändamål och att processen är rättssäker och håller hög kvalitet. Att i enlighet med utredningens förslag låta Kulturbyggans verksamhet bli en ny myndighet förefaller då vara ett kostsamt och kanske inte nödvändigt alternativ. Dessa kostnader bör ställas i relation till den årlig bidragspotten på 25 miljoner kronor. Overheadkostnaderna beräknas i utredningen till inte mindre än sju miljoner kronor.

Utredningen föreslår vidare att den nya myndigheten dockas ihop med en befintlig verksamhet och RSM anser att förläggandet av Kulturbyggans uppdrag till en annan statlig myndighet såsom Kulturrådet, Konstnärsnämnden eller Statens musikverk erbjuder en betydligt mer kostnadseffektiv lösning. En sådan lösning kan också ge andra positiva effekter avseende kunskapsöverföring, överblick av nationella och regionala förutsättningar etc. Som nämns i utredningen är erfarenheten hittills att Kulturbyggans och andra kulturbidrag tenderar att ha en övervikt på Stockholmsområdet.

Det framgår inte av betänkandet varför Kulturbyggan som organisation bör vara mer självständig och oberoende än andra myndigheter som fördelar bidrag eller på vilket sätt

självständigheten i sig garanterar kvalitet. Om Kulturbryggan ska vara en egen organisation med en oberoende ställning som garant för hög kvalitet så skulle stiftelseformen kunna vara en alternativ organisationsform. Även en stiftelse kan placeras i anslutning till befintlig myndighet eller annan stiftelse för att hålla nere kostnaderna.

När det gäller oberoendet, vid den bedömningsprocess som utredningen föreslår, måste ändå påpekas att de enskilda individer som bedömer projekten redan, i de flesta fall, är en del av det kulturliv de bedömer. Detta förhållande förändras inte genom att de ingår i en nyinrättad myndighet. Utgångspunkten för en rättssäker process bygger på ett professionellt förhållningssätt som också åvilar befintliga myndigheter. Det oberoende som utredningen efterlyser kan uppnås genom inrättandet av ett beslutande konstnärligt eller likande råd. Driftkostnaderna för denna lösning blir sannolikt lägre än om man skapar en helt ny myndighet.

RSM anser därför sammantaget att behovet av inrättandet av en ny myndighet kan ifrågasättas. För att effektivisera statligt stöd till kulturlivet och för att skapa administrativa, kommunikativa och konstnärliga synergieffekter borde Kulturbryggans uppdrag kunna läggas som ett ökat uppdrag till annan bidragsgivande myndighet.

Utredningen har identifierat centrala funktioner som är viktiga för ett fungerande samarbete mellan kultur och näringsliv. Dit hör behovet av mötesplatser, ökad förståelse för varandras drivkrafter, kommunikation och informationsutbyte samt skattelättnader. RSM anser dock att arbetet med att öka kopplingen mellan kultur- och näringsliv kan utvecklas. Kulturbryggans arbete skulle kunna inriktas mer mot att agera mötesplats och matchmaker för kulturprojekten där de 25 miljonerna kan förmeras med internationella bidrag, donationer, sponsor- och näringslivssamverkan. För att finna nya vägar för finansiering av nyskapande kultur föreslår RSM därför att Kulturbryggan även får i uppdrag att formulera en konkret strategi för hur man ska arbeta för att öka kontakten långsiktigt.

Det är bra att även fysiska personer kan ansöka om stöd, men det finns administrativa komplikationer. När en myndighet delar ut stöd till fysiska personer blir myndigheten arbetsgivare och den utbetalade stödsumman måste beskattas. Möjlighet till stöd i stipendieform till fysiska personer bör utredas. Skattebefrielse kan då möjligen endast åberopas om inget återrapporteringskrav föreligger.

Avslutningsvis välkomnar RSM särskilt förslaget om den öppnare skrivningen avseende att bidraget i första hand, men inte enbart skall riktas till det fria kulturlivet. Inom museernas område fungerar exempelvis regionala institutioner ofta som en samarbetspart med fria aktörer och kan då fungera som en motor vilket skulle kunna borga för en efterfrågad ökning av ansökningar från hela landet och kulturarvsområdet ökar.

RIKSFÖRBUNDET SVERIGES MUSEER

Robert Olsson
Ordförande

Mats Persson
Generalsekreterare